

Diplomova práce se zabývá výzkumem synonymických vztahů v německém jazyce. Hlavní důraz se klade na korpusově-lingvistický přístup, který na tuto problematiku nahlíží v nových souvislostech.

Vychodiskem práce je pojetí synonymie českého jazykovedce a lexikologa Josefa Filipce, jež bylo v roce 1961 zveřejněno v jeho monografii Česká synonyma z hlediska stylistiky a lexikologie. Problematika synonym je u Filipce důkladně propracována. Jeho analýza spočívá především v podrobné a komplexní excerpci děl české literatury, z čehož se odvíjí i jeho široké pojetí synonymie. Josef Filipce využívá problematiku synonymie také k zevrubnému popisu jazykových disciplín stylistiky a lexikologie a poukazuje především na otázky kontextu a dualismu langue - parole. Mezi hlavní aspekty jeho pojetí patří dále zahrnutí různých jazykových rovin do oblasti synonym, zdůraznění vlivu ostatních jazykových prostředků na jejich výber, rozlišování pojmů "zamenitelnost" a "náhrada" v rámci synonymie, otázka existence absolutní synonymie a zvláště jednostranný proces dosazování synonym do určitého kontextu, avšak bez zřetele k procesu opačnému, vycházejícímu od synonym.

Na teoretický úvod do problematiky synonymie navazuje korpusově-lingvistická analýza. Po představení nových cest při průzkumu synonymických vztahů v korpusu (metody Semantic Proximity Model, Self-Organizing Maps a Contrasting Near-Synonyms, přístupné na internetových stránkách Institutu pro německý jazyk v Mannheimu: <http://www.ids-mannheim.de/ccdb>) následuje konkrétní analýza vybraných synonym (pomocí metod SOM, CNS), jejich výsledky se porovnávají s údaji ve slovnících Duden Universalwörterbuch a Duden Synonymwörterbuch. Poznatky vyplývající z tohoto srovnání představují téžistě této kapitoly. Analýza synonymických vztahů v této práci se soustředí na substantivní a adjektivní synonyma, která se vyskytují především v oblasti učení, přičemž jsou také i přesahy do jiných tematických oblastí.